

FÖIÄ ENCICLOPEDIÄ LITERARÄ, *** APARE IN FIECARE LUNÄ DE DOUE-ORI

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria . . . . . 12 coróne
Pentru România și străinătate . . . 17 franci

PROPRIETAR ȘI REDACTOR:

IOAN BACIU
preot.

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile de 3 ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; 200 cuvinte 8 cor. și mai sus 10 coróne

Madame Tallien.

— Tip de femeia din marea revoluțiune, de Dr. Alb. Wittstok. —

(Urmare).

Intre tribună ședea marchisa de Fontenay; ea îl vedea pentru a treia oară, ea îl află frumos, amenințator, aproape grozav. În ziua aceasta înțelese ea suveranitatea poporului. Ea aplaudă ca toți, pră cari i electricasă Tallien. Ea cugetă, că omul acesta trebuia se aibă un viitor. La aceasta epocă, în fiecare zi se înălța o nouă figură pe orizont, înse câte nu cădeau sara era jos. Re-numele lui Tallien însă ținu mai mult de o zi.

Prusienii stăteau acum chiar pe pământ francez. „Țara e în pericol!” se audea stîrgând din toate părțile, și patruzeci mii de voluntari se aflară îndată pe câmpul de bătaie. Atunci sosi scirea, că, Verdun-ul e cuprins. Ei bine, dișe Parisul care turba, se ne scăpăm atunci dară cel puțin de dusmanii înterini și acum se începură măcelurile din septembree, o pagină asemenea tristă în istoria acelor zile.

După aceste evenimente Tallien ajunsese reprezentantul poporului. Alegerile se făcuseră sub influința întâmplărilor dela 10 August; în noua adunare națională s'au trimis omenii de inimă și spirit, înse tot republicani!“

Să născură două partide, girondiștii și Iacobiniții. Cei dintăi voiau se cruce sângerel regelui, înse cei din urmă biruiră. La 17 Ianuar președintele, enunță: „Declar, că, Conventul a condamnat la mörte pre Louis Capet.“ El fu tirit, la 21 Ianuar, pre eșafod. Călăul Samson arată poporului capul și mulțimea strigă: „Trăiască republica!“ Dömnă de Fontenay vörsă două lacrimi! una pentru rege și una pentru Maria Antonietta. Și cu toate acestea și „ea strigă: Trăiască republica!“

Tallien desvöltă o mare activitate în Convent. Robespierre încă nu presimțea în el pe un al doilea Brutus. După ce părintele Gregorius dișese fost într'o ședință furtunosă, că: „Regii sunt în lumea morală cea ce sunt monștrii în cea fizică.“ se aduse legea: „Conventul decretează că instituția regească e abrogată în Frância.“ Acum nu mai putea se dăinuiașcă mult nici un om ca

Robespierre. Se audeau deja voci, că au dorit republica dar s'a schimbat numai tirănia, și nemulțămiiții se înarmară deja, ca se röstörne pe dictatorii.

Curund după acestea fu trimis Tallien, din încredințarea Conventului, la Bordeaux, și aici avea se resară Teresia Cabarrus în inima lui pre cum și în viața politică.

Orașul Bordeaux dușmănea pe Iacobiniții și se ridicase în contra regimentelor acestora. De acea avé să se facă acum o robespierreadă — cu ajutoriul gilotinei. Nemulțămirea și neliniștea înse crescu cu atât mai tare. „Rösboiu tiranilor!“ era strigătul general. Tallien lăsă să se facă o mulțime de arestări, și chiar și dacă nu a ajuns la nimic prin aceasta, în ce privesce preoțimea, emigrații și nobilimea, este totuși adevărat, că, ia succes se metamorfosese în cătva poporațiunea. Orașul Bordeaux fu desarmat și Iacobiniții cei roșii erau în fruntea administrației. Toți cății nu erau sansculoții, fură aruncați în temniță. Tallien și Ysabeau își manifestară fanatismul libertății într'un chip așa de grozav, încât li-se trimiseră șcrisori anonime, prin cari li-se dădea se înțeleagă că omorurile vor fi rösplătite cu omoruri. Prin acestea înse sörtea orașului se înrütăți și mai mult.

Unul dintre cei gilotinați a fost senatorul municipal Vigne. Chiar și primariul orașului Bordeaux încă fu executat. Orașul inota în sânge și foc. Și în toiul acestor scene, un sansculot raportă Conventului, scriind: „Tallien și Ysabiau și-au căștigat merite mari pentru patriă, dar mai au încă förte mult de lucru.“ După mörtea rebelilor se va auđi strigând: „Trăiască partida Iacobină, trăiască Iacobiniții, republica e mântuită!“

Crimele revoluționari ale lui Tallien înse, aveau să se sfirșească subit. El nu era un om al terorismului; și dacă a introdus tirănia în Bordeaux, aceasta a fost, fiindcă el credea, că, gilotina va aduce un viitor mai bun pentru națiune.

Marchisul și marchisa de Fontenay, voiau să se refugieze în

I. Baciu

Spania, la tatăl ei, contele Cabarrus. Dômnă de Fontenay o girondistă, s'ă lăsase răpită de curentul revoluționar, marchisul înse, un om al vechiului regim, nu voia să-și jertfească pe altarul patriei, titlul, prerogativele și chieile comorilor sale. El s'a fost ascuns, și s'ă hotărî să-și părăsească patria. Teresia Cabarrus nu s'ă simțea fericită în căsătoria, dar cu toate acestea, ia ora primejdiei stătu credincioasă alături de bărbatul ei și-i urmă. Când ajunseră, în drumul lor, la Bordeaux, o nălă englesă cu trei sute pasageri din familii nobile și roialisti, tocmai avea de gând să plece din Bordeaux. Inșă Căpitanul engles, un adevărat neguțitor, nu voia se desfacă pânzele, mai înainte de ce încă nu ar avea la mână celea trei mii de franci ce i lipseau. „Ce,“ strigă d'omnă de Fontenay, „omnii s'ă peară din pricina afurisiților de bani?“ Și fără să mai asculte de bărbatul ei, alergă la căpitanul plătindu-i suma. Dar fapta aceasta nu remase ascunsă dinaintea Iacobinilor. „Accasta e femeia, care a mântuit pa aristocrați!“ strigă poporul năvălind asupra ei și sfircându-i vestimintele. Zădarnice erau cuvintele ei: „Eu nu sum o dușmană a poporului, priviți cocarda mea!“ Tumultul de popor creștea tot mai mult și o duseră tîrăis. În momentul acesta sosi Tallien. „Cunosc femeia aceasta,“ zise el cătră Sansculoți. „Dacă e vinovată, va avea să se infățoseze înaintea tribunalului. Voi sunteți înse cu mult mai mari marinimoși decât se atăcați un dușman nearmat, și mai ales când acest dușman e o femeia.“

El credea, că, cu aceasta a mântuit pre d'omnă de Fontenay, teroriștii înse o tîră în închisore. Tallien se duse momentan la închisore și poruncii se i se aducă înainte cetățana Fontenay. Ini-mile amindurora bateau tare, era o scenă mancorabilă.

„D-ta mai recunoscut.“

„Da cetățana, și pentru ce ai venit în Bordeaux?“

„Pentru că la Paris totă lumea zace în închisore până și revoluționarii, eu încă sum revoluționară.“

„Noi nu suntem orbi,“ duse Tallien liniștit, „noi ne îndreptăm numai în contra dușmanilor republicei.“

„Dar sunt și advocați republicani, cari suspină în închisore,“ duse ea.

„Dar se revenim la acusa d-tale. Voiati se emigrați?“

„Se emigrăm? la acea nu m'am cugetat nici când; voiam se mergem în Spania, unde locuesce tatăl meu.“

„Ei bine cetățană, voiu da ordin, ca cercetarea afacerii d-tale să se întimple cât mai în grabă. Dacă cetățanul Fontenay nu e vinovat, atunci nu esci vinovată nici d-ta, și puteți merge în pace la tatăl d-tale în Madrid.“

D'omnă de Fontenay își puse mâna într'ale lui Tallien. Acesta depărtă pe părcălabul ce sta la ușe.

„Nu mă trimite înaintea acestui tribunal urgisit să rugă ea.

„Dar că eu nu aș fi singur dinaintea lui Robespierre.“ Dicănd acestea el luă mâna prinsonerei și o duse la buzele sale, cu un simțămint frățesc. Ea se aruncă în genunchi și se rugă pentru libertatea bărbatului ei. „Scolă te d'omnă,“ duse el ridicându-o și strângându-o la pieptul său; imi pun capul în joc, dară ce-mi pasă — d-ta trebuie se fii liberă...“

În dimineața următoare mergea contele de Fontenay, în galop spre Pyrenei, fără să se mai uite după soția sa îndrept de frică nu cumva să se prefacă în stan de sare. El nu mai reveđu Franția nici când.

Teresia Cabarrus înse stăpani de aici înainte pre Tallien, acest Alcibiade al Franției, și sub domnia ei respiră orașul Bordeaux din nou. Ea-l făcu pre proconsul să-și uite, că, a venit la Bordeaux ca se sansculoteze și gilotineze aristocrații. Iubirea unei femei surghiunise terorea. Ea nu numai că delatură aprôpe cu totul gilotina, dar' deschise adeseori și porțile închisorilor, a acestor înfricoșate închisori, unde omul nu avea nici pâne nici aer și în cari suferise chiar și ea așa demult. Ea istorisea că picioarele ei ar' fi fost r'ose de cloțani, căci în jurul flămânșilor prinsoneri mișunau cloțani, și mai rupți de f'ome.

Cam pe vremea aceasta i se raportă pe sub mână lui Robespierre, că, Tallien ar începe se j'oce o rolă prea mare: când trece pe strade îl aclamă frenetic: „Trăiască salvatoriul Bordeaux-ului?“ Că în teatru și la club domnesce acelaș entusiasm pentru el, și că chiar și aristocrații ar fi pe partea lui. Teresia predicase zădarnic prin cluburi: pacea, îndurarea și ertarea, Terorismul își mai ridică încă odată sângerosul său cap.

Robespierre rechemă pre Tallien. El se întorse cu o auctoritate și oratorie încă și mai mare, și presidă Conventul dela 2 Germinal al anului II-lea până la neuitata di, întru care cădură capetele lui Danton și Camil Desmoulins, pre piața revoluției.

La 5 Florel apăru Teresia înaintea Conventului, ca advocatul femeilor. Ea duse între altele: „Cetățeni, dacă virtutea este viața republicelor și dacă instituțiile poporali trebuie sustinute cu moravuri bune, ore nu trebuie se v'ă îndreptați atunci întreaga v'astră atențiune asupra celei alalte jumătăți a neannului omenesc, care esercită o influință așa de mare? Nefericite acelea femei, cari necumoscându-și frumoșa chemare, își pierd virtuțile sexului lor, fără de a putea dobândi pre celea ale bărbatilor. Dar' nu este ore chiar așa o nefericire atunci, când ele în numele națiunii au se

Ioana Bădilla.

fie lipsite de toate drepturile politice, atunci, când ele trebuie să se socotească de nesce străine în societatea omenească? Fără îndoială că într'o republică totul trebuie să fie republican, Decretele v'ostre au dat femeilor frumosul nume de „cetețene;“ acestea să nu fie înse numai nesce numiri g'ole, ci ele se și cuprindă întru adevăr drepturile cetățanesci. Cetețeni!“ adause ea de încheiere, „acea care v'ă descopere celea mai intime ale ei simțiri e tineră, de două-ș'ce de ani, ea este mamă, și mai mult nu soție; cea mai înaltă a ei ambițiune, întreaga ei fericire ar fi împlinirea dorințelor ei.“

Abia trecusă câteva zile, de când Conventul aplaudase noblele cuvinte ale frumoșei femei, când Robespierre dădu ordinul de arestare al aceleia, Robespierre voia să lovească în Tallien, și fiind-că aceasta încă nu cuteza se o facă direct, așa cercă se o facă indirect prin iubita lui.

Tallien protestă în contra acestei arestări în proxima ședință a Conventului. „Intemnițata este soția mea,“ duse el. „Au trimis o soliă la ea și i-au spus că i se va da libertatea și un pasport pentru străinătate dacă va subscrie că l'a sciut pre Tallien ca pre un rău cetățan. Ea refuză înse cu indignare aceasta. Vedeți, cetățeni, așa e soția mea!“

(Va urma.)

Enea Pop Bota.

Viers de toamnă.

Sa pornit un vânt de vale
Și-așa suflă de cu jale
Incât florile plângeau
Și rugau în plânsul lor
Pe tot omul călăt
Să le rumpă pân' au mor.

Păsărica săltătoare,
Ce cânta voios la sora
Sede tristă și măh'nită
Colo'n tufa cea de spină
Lângă-un cuib de mărăcină
Cât îți vine să suspini.

Codrul fruntea-și netedesc
Frunza-i cade lăngedesc;
Iar păriul pe de latură
Cuge'n unde șoptitoare
Ducând frunză, ducând flóre.
Ca și luntri înotătoare.

Flórea plânge, vîntu-i jalnic,
Inima me'ntreabă tainic:
„Unde-i flórea mea dorită?“
— Tainic sun'o voce'n vînt
„A perit de pe pamînt,
Asburat la Domnul Sânt.“

Sabin

Amintiri triste.

— Memoriei dómnei C. N.

(Urmare.)

Dar durere! în lumea această nimic n-aveți constatat!... „Tot se stînge, piere, ómeni și popóre!“

„Numai tu virtute ești nemuritoare“ a zis poetul. Fericirea noastră, viața liniștită de mai înainte, relațiunile noastre intime — deși au ramas aproape aceleași — au fost înse sguđuite, au suferit naufragi prin obvenirea unui accident trist; lucrurile ș'au schimbat fața, ș'au schimbat coloratul de pînă acum îmbrăcînd unul cu totul nou și neacceptat.

În familia venerabilului părinte N. s'a întîmplat o schimbare pe cât de esențială, pe atât de dureroasă: veselie, fericirea și îndesulirea, ce erau caracteristice acestei familii, au dispărut — pot dice — pentru totdeauna, dînd loc nefericirii durerei și jelei perpetue.

O! câtă durere, câtă desamăgire în aceasta lume, în aceasta „Vale a plîngerei!“

Pe când cređi, că ești aproape de fericire, pe când cugeți, că după îndelungată luptă și osteneală, restul vieții îți va fi fericit, atunci de odată îți vine o lovitură, ce nimicește întreg viitorul ce sdobesce toate speranțele, toate aspirațiunile și ilusiile.

Așa s'a întîmplat și cu familia mult respectabilă a părintelui N.

Cînd în vara anului trecut mă reîntorc dela studii la caminul părintesc, le fac visita îndatinată. În privința primirii nimic nou de nu dór potențierea afabilității lor, dar' în familie? o! aici în primul moment observ schimbare: nelinise, grije, durere pe fața tuturor..., venerabila luă de câte-va săptămîni nu se simțea bine... puterile-i corporale i slăbiau, vîdînd cu ochii, medicii i-au recomandat schimbarea aerului și linise perfectă.

Un presimț de durere, un fior îmi cuprinde întreg trupul; par' că simțiam, că pericolul e în ajun, par' că prevedeam o mare schimbare; de-odată îmi apare viitorul apropiat în cele mai negre colorii, în cele mai triste minute; momentan însă me reculeg, și combătînd aserțiunile medicilor, încerc a-i mîngăia, provocîndu-ne la îndurarea lui D-đeu și nesciința medicală. Dar' par' că eu însuși nu credeam, ce susțineam, un presimț înfiorător me consuma.

După câte-va zile reîntorcîndu-mă acasă dintr'o escursiune,

cu durere aud, că nu e glumă: Dómna trébue să se supună sfaturilor medicali: morbul se agravează continu.

Câte-va zile și momentul plecării sosi.

Cine ar fi în stare să descrie un astfel de moment?! cine ar putea spune simțemintele, de cari sunt cuprinși cei de față în momentul, cînd soția credincioasă, mama iubitoare și femeia nobilă e silită să-și părăsescă casa: soțul și cinci copii iubitori să-i lase în mîna sorții și se meargă, să-și caute alinarea durerilor între străini?! Ar pute-o face aceasta pictorul cu măiestria penelului sau psihologul prin adîncimea ideilor sale? Eu cred că nici unul și altul...

Și acum mi se pare, că o vîd cum, cu inima sdrobită, cu ochii scâldați în lacrimi și-a luat adio dela noi; și acum par' că o vîd, cum suîndu-se în trăsura, și-a mai îmbrășsat odată copii — penru ultima óră — și-a mai aruncat o dată privirea-i aproape stînsă spre casă și peste sat, ca și cînd ar fi presimțit, ar fi știut că acesta e ultimul adio!... Era sdrobită trupesce și sulletesce.

S'a dus să-și caute remediu la medicii străini și o nefericire! și-a aflat mormîntul în loc străin“ au fost cuvintele, cu cari mi s'a anunțiat trista și sdrobitoarea seire.

* * *

Au trecut de atunci săptămîni ba chiar și luni. Aprópe în fie care săptămîna primiam vestii îmbucurătoare despre starea-i sanitară; asceptam decî numai momentul, pe cînd ne va avisa despre sosirea-i mult dorită; și ne simțiam mîngăiați, deși era de parte de noi.

De odată înse lucrul se schimbă pre ne-acceptate. Într'o Duminică dimineața păr. N. primesce epistolă, în care i se face cunoscută agravarea repentină a morbului. A dóua zi și trimite copila casă vadă cum stă lucrul. Noi cei de acasă asceptam cu nerăbdare vestii nóue despre ameliorarea stării.

Cît de mare și generală a fost înse durerea, cînd la dóue zile e chemat telegrafice și păr. N.

În acest moment de grea încercare, aproape ne-a părăsit și ultima speranță; era o jele generală în întreg satul; toți înălțam

rugăciunii ferbinți la Părintele îndurărilor pentru mult iubita și nobila matronă.

La câteva zile se reîntorce părintele zdrobit sulettește și trupesce, pentru ca să se pregătească de cel mai dureros, de cel mai funest act posibil; de ultima catastrofă a soției sale iubite, de catastrofa, ce era în ajun. „Nici o speranță, nici o mângâiere, decât dela D-đeu” îni đise părintele N.

Eu eram gata de plecare; aș fi dorit mult se o mai vđ odată înainte de a pleca, aș fi dorit să-i pot arăta interesul și stîma, ce le nutrește și se încere a-i alina durerile nemărginite, dar... nu am putut. Implorând decî ajutorul și grația divină, cu dorul de a auzi vestî bune și cu inima plină de durere, am plecat; un presimțî trist înse îni spunea, că pre aceea, de care m'am despărțit și pe care atât de mult o stîmam, nu o voi mai vede; simțam, că catastrofa nu e departe, dar n'aveam ce face, decât să înalți rugăciunii ferbinți la Tatăl ceresc pentru đinsa și să compătîmesce familia, ce avea să fie despoiată de cea mai scumpă comóră — de soția și mama iubitoare.

* * *

Era într'o Lunî la amiađi; eram la prânz, când postarul îni aduse un „Anunț funebral” și o epistolă quadrată în negru. Ca un fulger mi-a trecut prin întreg trupul; nu sciam, care să o cetesc nu-mî puteam da samă de mine însu-mî; una înse sciam: nobila și respectabila D-nă a părintelui N., mama a lor cincî copilași, femeia de toți iubită nu mai este între cei vii, ne-a părăsit, s'a dus pe veci.

Și nu ma'm înșelat; anunțul mi-o spunea: „Subscriși cu inima zdrobită!...” epistola: Scumpa mea mamă ne-a părăsit, a murit în brațele mele și a iubitului meu tată.” gată tot ce mi s'a spus, și mi s'a spus atât de mult.

O vale de lacrimi; o amorțală trupească și sulettească a fost urmarea acestei vestî îngrozitoare.

Așa dar s'a sfârșit?... D-đeu nu a ascultat rugăciunile atâtor ființe?... S'a dus!... D-đeu a chemat'o la sine lăsând atâtea ființe în jele și durere?...

Nu!... e prea mult... prea mare, prea ne dreaptă, prea nesuportabilă lovitură aceasta!!... Se fic ore adevêrat?... e vis orî realitate?... da! trista realitate!... au fost primele simțeminte după letorgia de mai nainte.

Dar nu! Iartă-mě D-đeule! iartă-mî durerea. Tu escî prea înțelept, nu poți lucra rău; Tu escî prea bun, nu ne poți voi nefericirea; iartă-mî durerea, ce pe nedreptul me cuprinde, iartă-mî slăbițiunea. Tu ai lucrat înțeleptesce... ai chemat'o la tine, ca se fic fericită..., ai răpit'o dela soț și micîi sei copilași, dar tot Tu i vei mângăia; trimitele decî ajutorul Těu, alinează-le durerile și suferințele, șterge lacrēmile orfanilor dulce Isuse Tu te vei îndura... eu sciu, că omul — acesta nevrednică ființă pe nedreptul murmură, se plânge în contra Ta... Fii decî îndurător!...

Acum ce se fic? să-i mângăiu? dar ce va folosi mângăierea mea; cum voi pute eu mângăia atâtea inimi reci și nesusceptibile de orî ce mângăiere? Nu! nu-i pot mângăia.

Tot ce aș pute face e, să le spun, că mai este o ființă care de parte de ei suferă, care se consumă de aceeași durere; se le aduc aminte de môtea nemeritată și atât de pe nedreptul a dulcelui Isus; se le aduc aminte cuvintele s. Scripturi: „Fericii sunt morți, cari mor în D-l,” să le aduc aminte în fine, că acest suflet nobil nu i-a părăsit de tot el colo din lăcașurile dreptilor caută neîncetat la aceia, pe cari i-a părăsit, pe cari atât de mult i-a iubit și acum o deplâng neîncetat, nu i-a părăsit; el și acum e cu ei, înălțînd rugăciunii ferbinți pentru ei la tronul ceresc...

„Nu mi-a împlinit D-đeu singura ultima” rugare đise neconsolata sa fică; numai tu cređi așa iubita mea; D-đeu e prea înțelept, prea îndurat, El împlinesce dorințele și cererile ómenilor, dacă acele sunt bune, El tóte le face numai spre binele și fericirea nóstră, decî de unde scîi, că nu e mai bine așa?! Incredete în El nu despera și Dinsul nu te va părăsi!...

În casa părintelui N. s'au schimbat mult s'au schimbat -ro-dical lucrurile; în locul bucuriei de odihnióră durere, în locul veseliei — întristare, în locul fericirii — nefericire; tóte s'au schimbat, tóte s'au îmbrăcat în jele — perpetuă, da! căci lovitura e îreparabilă.

O linisce adâncă, o linisce de mormânt domnesce în casa lor đua-nóptea; la masă veđi pe tatăl încunjurat de cei cincî copii; el nu mănecă: îi indeamnă pe copii, dar nici aceia nu voiesc; numai cei doi militei, cari încă n'au gustat dulcea fericire și dragostea de mamă, acestia în nevinováția lor sunt tot cei vechi; pe fețele celor alalți însě lacrēmile versate și durerea au săpat urne adânci; ei n'au linisce, n'au mângăiere, nu, căci le lipsesce ceva: mama iubită nu mai este. Tot ce mai pot face, e să înalțe rugăciunii ferbinți la D-đeu pentru odihna sufletului scumpei lor ce cu durere și drag fac. Unica lor mângăiere e credința și firma convingere, că mama lor nu i-a părăsit de tot; și o vor revede colo sus în Ceriu; ea e fericită și să rógă pentru ei; aceasta le este ultima dorință; să o revadă și să fic fericiți împreună.

* * *

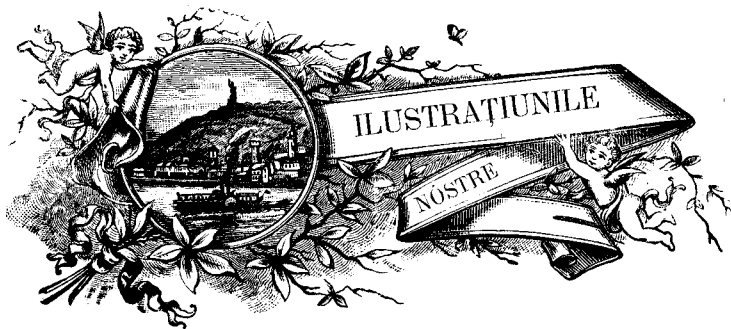
În cîmîterul din satul H. o movilă de pământ de curînd ridicată, la cap o cruce de lemn mai păstrează amintirea scumpei decedate până când în inimile celor, ce o-au perdut aceasta amintire a ocupat un loc vecinic...

Suflet nobil și neuitat! soțul și copii, remași orfani te plâng neîncetat și te doresc; seracii, a căror suferințe de atâtea orî le-ai alinat, nu te uită; peregrinii rătăcitori, pe cari i-ai adăpostit, te caută; noi cei remași în jele te plângem și dorim; rugăciunile nóstre înălțate pentru tine și lacrēmile versate pe recele-ți mormânt să-ți fic resplata și primosul nobleței și bunătăței tale!...

Dormi în pace scumpă decedată; dormi în pace suflet nobil și generos... în veci amintirea ta!...

Budapesta, Septembrie 1900.

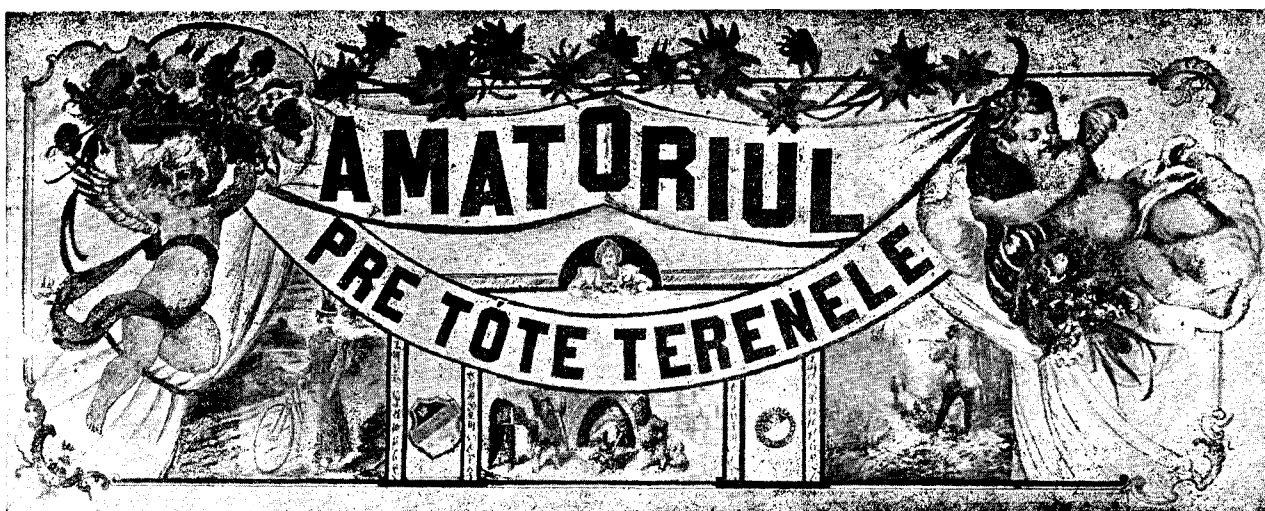
Cinel.

Pe pagina 146 presentăm pótretul marei binefăcătoare Ioana Badilă care a lăsat mostenire tinerimei universitare din Cluj o frumósă avere.

Tinerimea Universitare din Cluj a serbătorit cu pietate la 11 Novembre a. e. memoria matronei lor.

Două biserici frumóse. În comitatul Bistrița-Năsăudului românîia edificat fôrte multe biserici frumós din material solid, două din acestea ne înfățișază și ilustr. nóstră de pe pag. 150.

Prismatina.

În timpul mai nou, firme vestite de prin orașele mari și-a trimis agenți de-a lor prin părțile locuite de români spre a aduna fel de fel de broderii și desemnuri de pe portul țeranilor noștri, mai cu samă de pe cel muieresc.

Resultatul acelor colecțiuni de mostre în scurtă vreme l-a putut observa orî și cine, privind cu băgare de samă la nafrămile, șurțurile și broderiile ce le fabrică acuma acele firme și le vînd prin prăvălii țeranelor noastre cari le cumpără cu bani scumpi.

Broderiile acelea executate frumos sunt făcute după mustrele cele vechi ale țeranelor noastre cu aceea deosebire, că nu sunt numai o parte din ele brodate, ceea mai mare parte însă nu sunt brodate ci zugrăvite după maniera prismatină — pe catifea orî mătasă.

Acestea sunt tot acele forme, figuri și desemnuri ce țerancele noastre le cos cu acul pe pânză și ele nu le cunosc, de aceea credem a face un bun serviciu stimabilelor noastre cetitoare, făcându-le cunoscută acest soi de pictură prismatină.

Zugrăvita acesta prismatină de aceea o folosesc fabricile la astfel de lucruri pentru că e cu mult mai ușor de executat de cât broderitul, nu-i atât de costisitor și poate rivaliza cu orî ce broderie executată pe mătăsă orî catifea, fiind tot atât de frumoasă și durabilă.

Maniera acesta de zugrăvitură e atât de simplă și ușoră în cât orî și cine o poate învăța de sine fără de nici un instructor.

Efectul e frapant și se poate obține la diferite obiecte p. e. coperte, paravane, portcaiete, pompadoure, Lambreguine, perinute, drapele, prapori, ornate bisericesci, costume, gaitane, pantofi, etc.

Requisitele ce se folosesc la acesta zugrăvitură se pot procura dela firma P. Lindhorst în Berlin, SW. Kürassierstrasse 14, — aședate toate în șcutulă de carton orî în cutie de tinichea lustruită cu lack pentru prețul de 3—15 mărci (3.60—18 corone).

Afară de acestea se mai pot procura tot dela firma numită modele desemnate și începute pentru astfel de lucruri, cu prețuri moderate.

La Zugrăvire se întrebuintează un feliu de pulbere ce nu-și perde lustrul metallic și care se capătă în comerț în 16 diferite colorî și anunit:

Aur verdui	= Grün gold	Roș ca vinul	= Weinroth
Aur-vechiu	= Alt gold	Arama II.	= Tief-kupfer
Aur	= Gold	Argint	= Silber
Verde	= Grün	Negru	= Schwartz
Albastru ca oțelul	= Stahl blau	Albu	= Weis
Purpuriu	= Purpur	Verde deschis	= Hellgrün
Aramă I.	= Kupfer	Violet	= Violett
Oranju	= Orange	Albastru deschis	= Hellblau.

Pulberea aceasta metalică se mestecă cu un oleu anume pregătit spre acest scop numit „Medium“ făcând o cocă (ciuruială) grosă,

Înainte de a începe a zugrăvi trebuie desemnat pe mătăsă o catifea mostrele ce vom a le zugrăvi apoi punem colorile.

Colorile acestea se aședă cu ajutorul unui penel aspru de perî (Borsten pinsel) trăgând cu penelul plin de colere dar numai într'o direcțiune.

Umbraturile se fac cu colorî mai subțiete și liniile mai fine se trag cu peneluri de perî de jder.

Pentru plisă tescuită se folosesc și sunt de a preferi penelurile din perî de cămilă.

Mediumul se poate subțiea cu „soluțiune de Clearing“ (terpentin subțire) tot acesta se folosește la spălatul penelilor și scoterea petelor.

Deci tot lucrul nu e ceva minune trebuie probat și făcut cunoscut țeranelor noastre cari au mai multă trebuință de ași pregăti inșele astfel de lucruri și a nu le cumpăra pe bani scumpi de la streini

Nimicirea gârgărițelor.

D-lu Nicolau Matheiu preot în Chiheriul superior ne rógă a scrie ceva despre modul cum se pot nimici gârgărițele din bucate cea ce cu placere o și facem.

Gârgărița (*Tinea granella* L.) și *silophilus* (*Calandra granarius* L.) ambe spețiile acestea unde se incuibă în grânare devastează bucatele cu desevirșire.

Când observăm cam prin lunile August și Septembrie pre vrafurile de cereale câte un mototolet murdar de 20—30 graunțe învilit într'o țesetură albă, suriă, atunci putem fi siguri că avem de lucru cu gârgărițele.

Omidele acestea își caută locu prin crepăturile grinșilor și a scândurilor spre a se împăpușă.

Din papușe ies prin April până în Iuliu și se prefac în fluturei mici de colere sură arginție.

Pentru nimicirea gârgaritelor din bucate se recomandă înainte de toate o curățenie cât se poate de mare în grânar.

Crepăturile de scânduri și grinșă să se ungă cu var și cătran (dohot.) să se stropească cu apă (100 părți) în care s'a pus acid carbolie (5 părți.)

Dacă păreții îi spoim atunci e și mai bine în acest cas înfundăm toate crepăturile și în var încă punem acid carbolie.

Unde observăm gândaci, papușe orî fluturi de gârgărițe acele după putințe le prindem adunăm și nimicim.

Bucatele le vînturăm cu sirguința le strocăm și curățim de colb.

La cuantitați mai mici de bucate unde sa incuibat gârgarțele se poate ajuta nimicirea acestor și prin uscarea în cuptoriu a bucatelor la căldură carea înse nu-i ertat se treacă preste 50 grade C. spre a nu nimici puterea de încolțire în bucate.

Dacă gârgărițele sau incuibat în masură mare atunci nuî altă scapare de cât de a deșerta grânariul de bucate al spăla cu leșie tare preste tot și al lăsa un an nefolosit.

DE ALE POPORULUI.

Trei fire de cânepă.

Bună ziua moș Dinule: dar ce pricină te-a mai adus pe la Tîrg? Nu cum-va ai vre-o judecată? Se vede că îți merg trebile bine, ai făcut iar de parale pe cari vrei se le cheltuești pe drumuri și cu advocații.

— Dămî dómne gîndul Románului depe urmă, răspuse Moșneagul, neteșinduși barba și uitându-se zîmbind la mine. Am isprăvit cu judecățile, cocóne, mi-a venit minte la bătrînețe și acum munesc în greu să nu-mi fie rău, că așa este Románul: până nu dă cu capul de pragu de sus nu vede pe cel de jos — Dar mulțumesc lui D-đeu că nu ma lăsat puterile la bătrînețe, alerg ca cei tineri să-mi agonisesc bucătura cu cinste. — Să-mi trăiască juncușorii, că mă hrănesc după urma lor și acum luai chirie buniceică, că adusei porumbu lui Gheorghe la Tîrg, și mi-ar fi mers și mai bine luna asta, dar pîrdalnea de judecată, bat-o focul ne ține tot pe drumuri de vre-o trei luni.

— Dar bine Moșule că spuseși, că te-ai lăsat de judecată?

— Apoi de... Acum m'am lăsat eu de ele, dar nu se lasă ele de mine.

— Ba și mai bine Moșule, că lupul își lapadă părul, dar năravul ba. — Dar pentru ce ai fost la judecată?

— Apoi pentru trei fire de cânepă și n'am fost numai eu; a fost satul întreg, am făcut drumul ca în palmă tot înfățișându-ne la judecătoria, tocmai în toiul muncii de ne-a rămas bucatele ne muncite.

— Ce spui Moșule? Cum, pentru trei fire de cânepă v'ați judecat tot satul? Marc hasliu mai ești.

— Cei Boierule, nu-ți vine să cređi? Apoi eu cum cred snóvele și povestile, care le scrii D-ta prin cărți, dar fie că n'ai scris nici una ca pățania noastră. — Mai rugat când ai fost pe la noi, că dacă voi veni pe la oraș, să dau pe la D-ta ca să-ți spun din basmele și cântecile bătrinești care le știu și eu tot depe la bătrani. — Dar ce să-ți mai spun eu din tinerețele mele, mai bine să-ți povestesc de când a ieșit dracul pe uscat, de aruncă ochi de rac între ómenii învrăjbindu-i, de să mănêncă ca câniș unul pe altul.

— He! He! Cocóne! Mai de mult era jumca mai deșteaptă ca acum, dar trăia cu frica lui D-đeu, cuvântul era lucru sfînt, contraate și înscrisuri nu se pomeneau, nu poftea nimeni la avutul altuia și toți trăiau în pace și în dragoste. — Și atunci bea omul țuică și vin, și bea multe de tot că avea de unde, dar nu-și bea mințile, certuri nu se făceau, pușcăriile erau góle.

— Așa e Dinule! Tot sórele ăla este pe cer, stelele și luna sunt tot ca atuncia, florile nu și-au pierdut mirosul, frunza în codru e tot verde, privighetórea cîntă tot dulce și frumos, dar d-ta ai îmbătrînit și de aceia ți-se pare tóte schimbate în lume. Dar ne luarăm cu vorba! Ia spunemî pățania cu trei fire de cânepă?

— Apoi se veđi cum s'a întîmplat: Catalina puse cânepa la topit în apa Tismanei ce trece pe lângă satul nostru, și să ducea în fie-care și s'o vadă, ca nu cum-va să se fi desprins vre-un țaruș, ori se cadă vre-o piatră dupe ea ca să iasă d'asupra apei. — Odată, ce s'auđi! Chir! Vai! De se ridicase satul în picioare. Ce se întîmplă? Copilul Frosei, care păștea oile pe acolo, o lóză ca de vre-o 7 ani, a intrat în apă și a luat trei fire de cânepă ca să-și facă cunună la căciulă, tocmai când venea Catalina la cânepă.

Ce să-ți mai spun, când l'a văđut muierea cu firele în mână l'a luat la oări, ba mi se pare, că l'a și cîrpit odată, și unde a început înnoțitatu de copil să țipe de credeai că a jupuit 7 piei

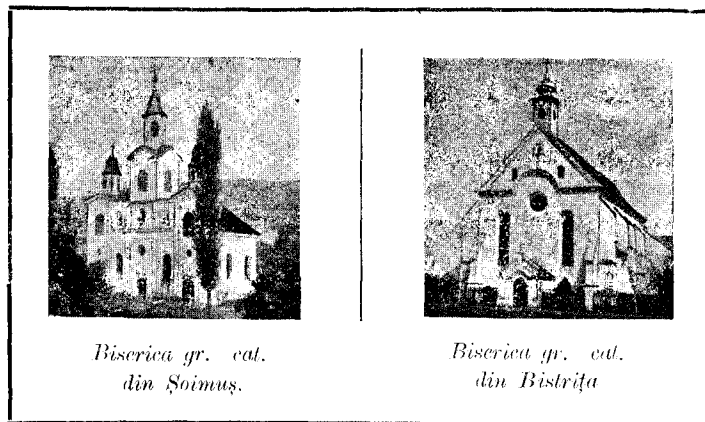
depe el. — Nu știm cum dracu s'a întîmplat, că ucigăi-tóca nu face pomeni, să se întîmple prin apropiere, Frosina muma băiatului, care auzindu-l țipând a alergat într'un suflet să vadă ce ia pățit odorul.

Ținte pînă să nu te rupi, a început să se ocărase cu Catalina și din ocară s'au luat la bătae, că abia le-au despărțit ómenii care lucrau în apropiere la un pod, între care eram și eu.

A dóua-đi Frosina cu jalba în proțap la judecătoria, că i-a omorît Catalina copilul, că a necinstit-o, că a batut-o și i-a rupt din cap, câte în lună și în sóre.

Catalina nu s'a lăsat mai pe jos, a dat și ia petiție la judecătoria, că a sărăcit-o copilul Frosei prăpădindu-i cânepa și lăsându-i bărbatul și copil fără îmbrăcăminte de iarnă, rugând cinstita judecătoria în genunchi și cu lacrămile în ochi să aibă milă și de o săracă ca ea și se oblige pe Frosina s'o despăgu-bească. Și una și alta au citat mai tot satul ca martori, pe toți care alergaseră la țipetele lor, între care eram și noi care lucram la pod și care le despărțisem.

Ne-am înfățișat pînă acum de vre-o 6 ori și tot nu s'a isprăvit procesul, că a început și Marin și Ștefan, bărbatii Catalinei și al Frosinei, pe mánile advocaților de la Tîrg, că de, bieții ómeni plătesc ólele sparte, și cum n'a avut ómenii să le dea tóte paralele câte au cerut ei, pînă să și le scótă depe sufletul lor, tot amănă procesul și ne pórtă pe toți pe drumuri.

Biserica gr. cat.
din Șoimuș.

Biserica gr. cat.
din Bistrița

Ba că n'am venit toți martorii, ba că cutare n'a primit citația, ba că lipsește Vlad, ba că lipsește Stan, așa că au cheltuit de s'au stîns și în loc să se înpace mai rău s'au învrăjbit.

Ba să veđi că dintr'un proces s'a făcut zece; că din pricina lor s'a certat și Radu cu Nicolae, apoi s'a mai certat și Ilinca cu Maria lui Simion, și ce să-ți mai spun, vai de capu lor să sărăcesc pe drumuri și fericite de advocați care trăesc din sudórea, din munca și din prostia lor.

De accia venii pe la d-ta să scrii și pățania satului nostru a vre-o gazetă ori în vre-o carte, care să se cetească și pe la țară, că cum s'a făcut anul ăsta țuică multă pe la munte, cu tótă taxa cea grea care s'a pus, să pun ómenii de necaz pe chef și de la chef la ceartă, și de la ceartă la bătae de la bătae la judecată pînă și-or vinde vitele ca să plătească la advocați și copii lor să móră de fóme la iarnă."

— Avea dreptate unchiașul, că era Stan pățitul. M'am despărțit de el și rugându-i și rugându-l când s'o mai întîmplat ceva pe la sate să mai vie pe la mine, să-mi istorisească, că și eu îi voi face pofta și le voi serie numai de căt. dându-le publicității ca să servească de învățătură fraților noștri de la țară.

Cronica.

Himen: D-l Emiliu Andreșan teolog de Blaș cu d-șora Anastasia Huza s'a cununat la 25 Novembre în biserica gr. cat. din Băla *felicitățile noastre.*

† **Necrolog.** D-l Nicolae Serafin, proprietari membru fondatori al inștitutului de credit și economii „Hațiegana“ în Hațieg, a reposat la 2 Novembre a. e.

Caritatea. Membrii fondatori a înființândei reuniuni „Caritatea“ pentru ajutorarea bisericilor și școlilor sêrace, în ședința țiuntă la 21 /X 1900 a decis că până la aprobarea statutelor sumele încurse pentru „Caritatea“ să se concreadă comitetului administrativ al averilor bisericești gr. cat. din Șoimuș spre a fi manipulate coform stipulațiunelor cuprinsă în statutele proiectate.

Comitetul a primit aceasta însereinare și a decis de a împărți ajutôrele în fie care an Duminecă înainte de postul s-tei Mării.

La adminstrațiunea averilor bisericești din Șoimuș a mai încurs pentru „Caritatea“ următôrele sume;

Transport din nr. 12 . . . cor. 31 bani 74.	
Dela Flore Parcălab Șoimuș	29.
„ Nastasia Baciu	1 „
„ Pompeiu Baciu, Rutea	1 „
„ Ștefan Sângeorgean, S.-Georgiul-s. „	40.
„ Pop Grigore	12.
„ Ștefan Luca	24.
„ Iftinie Luca	12.
„ Dănila Timariu	24.
„ Ioan Parcalab Grip. „	12.
„ Erimie Păreălab	24.
Suma „ 35 „	51.

Vasile Baciu,
curator prim bisericesc

Gâcitură de șach.

de *Augustin S. Rațiu* student în VII cl. gimn în Blaș.

			să	suri	cel			
			vi	dorm	veca			
pot	mai	S'a	la	vi	pu	*Aș		
lin	ca!	Să	sa	în	vea	prin		
			du	mea!	țin			
			de	că! . . .	re			
gân	ca!	Să	Și	mai	som	nu	e'n	mea!
suri	nu	dese	A	prin	el	tra	nul	pot
la	mê	vi	vi	Dar	nu	nicî	Ah!	con
			tot	R	mor			
			să	ca	vi			
sci	nul	aș	sa	mai	veca	curm	rea	te
mic		că'n	aș		de	în		du
som	Deași	veci				re	Să	mea!

Deslegări de gâcitură.

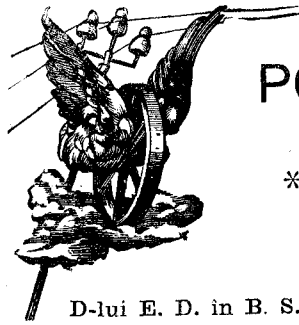
Deslegarea gâciturii de șach din nr. 14-15 de d-șora Lucreția Mathe.

Oblonitu mi-a fereastra
Gerul eu a lui florî de ghiață
Și în tâtă casa asta,
Eu sunt singura viață.

Dac' ar fi un foc în sobă
Miar părea, că suntem doi
Ași mai sta cu el de vorbă,
Mai uitând cele nevoi.

A deslegat'o bine d-nele și domnișorele: Silvia Brînzeu în Ciuguzel, Otilia Caba în Cheud.

Apoi domni: Andreiu Bugnariu, practicant post. în Karezag. Ioan Barna preot în B.-Sz.-Miclăuși. Ioan Roman stud. în a.VI. cl. gimn. în Elisabetapol. Ilariu Cojocariu stud. gimn. în Tecusul-să-sese.

POSTA * * *

* * * REDACȚIUNEI.

D-lui E. D. în B. S. frumoșa fotografie ce ne-ai predat am espedit-o la Viena ca se ne facă un elieșu de pe ea, așteptăm se ne trimiți și teestul precum și celelalte fotografii promise — sincere salutări.

D-lui Sabin în Buda-Pesta Poesiile: Rami, Departe și novela „Un ideal“ le-am primit și le vom face loc în unul din numerii următôri.

D-șorei Silvia Brînzeu în Ciuguzel. Gâcitura de șach am primito și o vom publica.

D-lui I. B. în B.-S.-M. Competința a-tale vei primi-o dea dreptul nu pot eu se subtrag nimic de acolo când vei primio cu siguritate nu sciu dar așa cred că n'a trece mai mult de 14 zile și vei avea paralele la mână. Ofer-tul pentru Caritatea bine voeste al trimite „la administrația averilor bise-riciei gr. cat. din Șoimuș.“ Cei patru floreni despre cari faci întrebare nu tre-bue se-i plătești. salutare.

D-lui I. C. în T. S. gâcitura trimasă se va publica.

D-lui E. P. B. în S. Primim sfatul ce ni-l dai în privința hîrtiei; Cu începutul anului venitoriu ear vom tipări Revista pe hîrtie albă satinată.

La mai mulți. Ve rugăm a ne trimite côlele de prenumerațiune la Rev. Ilustr. de pe a. 1901 *cît mai îngrabă* — spre a ne putea orienta în privința numerului asemplarelor ce vom avea de tipărit; pentru că esemplare întrecătôre la nici un cas nu vom mai tipări.

D-lui T. B. dîci că d-ta ne-ai câștigat până acuma 30 abonați, tot dea-una te-am cunoscut de om energic — așa sunt toți învețătôri cei bunî — îți mulțămim.

D-lui Ilariu Ciungan în Boos, așteaptă încă 14 zile.

D-lui Petru Oprea în Prostea rom. Și eu sum năcăjit pentru că nu se mai face o dată rafuiala dorită, dar ce se fac? caută se aștept, mai așteaptă și d-ta vre 14 zile — căci trebuie se vie.

D-lui Paul Anca preot în Reticel, Cum se nu capeți — ce-a e? și se comete? trebuie se capeți numai fii cu puțină răbdare.

M. On. D. Michail Cherebeț, preot în Bogata română, am făcut pași de lipsă pentru ca se capeți cea ce cerî prin epistola adresată nouă.

D-lui I. Marga preot în Zalha. Cea din urmă se va publica îndată ce vom dispune de spaț.

D-lui Ioan Anghel în Lechincióra, gâciturile trimeasă le vom publica.

D-lui Nicolau Matheiu preot în Chiheriul superior despre stir-pirea gârgărițelor am scris veđi amatoriu din numerul de față, fă așa și vei scăpa de ele.

D-lui S. P. S. în S. nu cred se se pôtă face mai curund de cât nu-mai cu începutul anului venitoriu. Acum nu dispunem de spaț.

D-lui I. V. în R. Căntece vechi din popor. le-am primit și le vom publica

D-lui Ioan Tat preot în Nucet. Nu le-oiu uita.

D-lui Ioan Sângeorgean preot în Parva. Am primit și în scurt timp vei fi satisfăcut.

La mai mulți același respuns.

PRIMA TIPOGRAFIA ROMÂNEASCĂ
IN
NORD-OSTUL TRANSILVANIEI.

Comandele se execută prompt și cu acuratețea.

Prin această fac cunoscut onoratului public, cumcă am înființat în Șoimuș (comitatul Bistriță-Năsăud) un stabiliment tipografic provădit cu cele mai bune mijloace tehnice, aranjat după stilul cel mai nou, cu literile cele mai moderne, unde se primesc spre executare:

Tipărituri de bancă,
BILETE DE VISITĂ
Cărți și broșuri,
Foi periodice,
Bilete de logodnă,
Invitări la nuntă,
ANUNȚURI,

Registre,
BILANȚURI,
Compturi,
PREȚURI-CURENTE
Cuverte,
Bilete de inmormântare,
CIRCULARE.

Cu cele mai moderate prețuri.

Tipografia BACIU, Șoimuș.

Prețurile sunt foarte moderate.

Tipografia BACIU în Șoimuș
(Sajó-Solymos u. p. Nagy-Sajó).

La administrațiunea foiei
„Revista Ilustrată“
în Șoimuș, u. p. Nagy-Sajó
se află de vândare:

Cum se fotografăm? — — — — —	cor. 1.—
Oglinda inimei poezii de G. Bugnariu —	„ —.50
„Revista Ilustrată“ pe anul 1898 ediția de salon — — — — —	„ 10.—
„Revista Ilustrată“ pe anul 1898 ediția porală — — — — —	„ 5.—
„Revista Ilustrată“ pe anul 1898 semes- trul I, elegant compactată — — — — —	„ 3.—

Portretul metropolitului Șuluțiu pe carton de lucș — — — — —	cor. —.40
Portretul lui George Barițiu pe car- ton de lucș — — — — —	„ —.20
Castelul Peleş tablou pe hârtie de lucș	„ —.30
Novele și schițe de I. P. Reteganul —	„ —.70

Toți acei, cari comandă **tote opurile de mai sus de-odată**, capătă un scădemânt dela prețul indicat.

Administrațiunea.